

Podjetja s tujim kapitalom

Ekonomsko ogledalo

UMAR

številka 8-9/2003

str. 21

Obseg sprememb na izbranih področjih PTK v slovenskih predelovalnih dejavnost. od vstopa tujega matičnega podjetja ¹						
Vrsta spremembe	Vrednost prodaje	Delež izvoza	Raven produktivnosti	Raven tehnologije	Raven kakovosti	SKUPAJ
RAZPOREDITEV VZORCA PTK GLEDE NA OBSEG SPREMEMB (%)						
Precejšnje zmanjšanje ali zmanjšanje	4.2	4.2	0.0	1.4	0.0	n.p.
Brez spremembe	13.9	22.2	20.8	23.6	32.0	n.p.
Precejšnje povečanje ali povečanje	82.0	73.6	79.2	79.0	68.0	n.p.
KAZALEC OBSEGA SPREMEMB²						
Skupaj	0.597	0.569	0.585	0.528	0.471	0.550
Visoko tehnološke panoge	0.583	0.500	0.333	0.417	0.333	0.433
Srednjevisoko tehnološke panoge	0.593	0.556	0.556	0.481	0.481	0.533
Srednjenizko tehnološke panoge	0.643	0.625	0.630	0.519	0.481	0.580
Nizko tehnološke panoge	0.500	0.500	0.682	0.727	0.500	0.582
<p><i>Vir podatkov:</i> analiza, ki sta jo pripravila Boris Majcen in Matija Rojec v okviru projekta Petega okvirnega programa: »EU Integration and the Prospects for Catch-up Development in CEECs: The Determinants of the Productivity Gap«.</p> <p><i>Opombe:</i> ¹podatki temeljijo na vzorcu 72-ih PTK, anketiranih v letu 2002. Anketirana PTK predstavljajo 53.6% celotnih stalnih sredstev, 50.8% vseh zaposlenih, 62.1% celotne prodaje in 64.2% celotnega izvoza PTK v slovenskih predelovalnih dejavnostih; ²izračunan tako, da so odgovori »precejšnje zmanjšanje« tehtani z -1.0, odgovori »zmanjšanje« z -0.5, odgovori »brez spremembe« z 0, odgovori »povečanje« z 0.5 ter odgovori »precejšnje povečanje« z 1.0. Višji, ko je kazalec, večji je obseg sprememb.</p>						
<p>Spremembe, do katerih je prišlo v PTK po vključitvi tujega strateškega investitorja, so v središču pozornosti vsake države gostiteljice, ki pričakuje pozitivne razvojne učinke neposrednih tujih investicij (NTI). Zgornja tabela kaže obseg sprememb v PTK v slovenskih predelovalnih dejavnostih po vključitvi tujega strateškega investitorja na področjih prodaje, izvozne usmerjenosti, ravni produktivnosti v proizvodnji, ravni tehnološke zahtevnosti proizvodne opreme ter kakovosti izdelkov. Obseg sprememb je razvrščen od »precejšnjega povečanja« do »precejšnjega zmanjšanja«. V veliki večini PTK je od vstopa tujega matičnega podjetja na omenjenih področjih prišlo do pozitivnih gibanj. Obseg sprememb je bil največji na področju prodaje (povprečna ocena 0.597), sledijo pa mu stopnja produktivnosti (0.585), delež izvoza (0.569), stopnja tehnologije (0.528) ter stopnja kakovosti (0.471). Na splošno je bil obseg sprememb v povprečju precej izenačen med področji. Samo majhno število podjetij je na nekaterih področjih zabeležilo »poslabšanje«. Spremembe, ki so jih tuji investitorji prinesli v podjetja so bile pretežno pozitivne.</p> <p>Spearmanov koeficient korelacije rangov med obsegom sprememb na posameznih področjih kaže dokaj visoke in značilne korelacije. To ne kaže samo na pozitivno korelacijo med spremembami na enem in spremembami na drugih področjih, ampak tudi na to, da uvedba določene spremembe ne vpliva samo na eno ali dve področji, ampak z enako intenzivnostjo zaobjame širši sklop poslovanja podjetij.</p> <p>Videti je, da se s povečevanjem tehnološke intenzivnosti PTK obseg sprememb manjša. Povprečen obseg sprememb pri PTK iz visoko tehnoloških panog je 0.433, pri podjetjih iz srednjevisoko tehnoloških panog pa je 0.533, pri tistih iz srednjenizko tehnoloških panog je 0.580, pri PTK iz nizko tehnoloških panog pa je 0.582. Pri ravnih produktivnosti, tehnologije ter kakovosti se obseg sprememb dosledno zmanjšuje s povečevanjem tehnološke intenzivnosti PTK. Vendar pa so absolutne razlike v obsegu sprememb med različnimi kategorijami tehnološke intenzivnosti precej majhne; vse spremembe se gibljejo okoli +0.5, kar pomeni »povečanje«.</p> <p>V spodnji tabeli prikazujemo, kdo je bil tisti, ki je vpeljal spremembe na področjih organizacije poslovnih nalog, števila poslovnih dejavnosti ter prodaje in izvoza. Nedvomno kaže, da so glavni pobudniki sprememb PTK sama in ne tuja matična podjetja. To velja za vsa navedena področja, še zlasti pa za področje organizacije poslovnih nalog, kjer so v 75.0% primerov spodbude v glavnem ali izključno prihajale s strani PTK. Na področju poslovnih dejavnosti je bil delež 61.1-odstoten, na področju prodaje in izvoza pa 58.3-odstoten. To potrjuje ugotovitev, da je položaj tujih hčerinskih podjetij do neke mere odvisen od lastnih ambicij.</p>						
Kdo je vpeljal spremembe na posameznih področjih poslovanja PTK? (%)¹						
Področje spremembe	Organizacija poslovnih nalog	Število poslovnih dejavnosti	Prodaja in izvoz			
RAZPOREDITEV VZORCA PTK						
Samo/večinoma PTK	75.0	61.1	58.3			
Samo/večinoma tuje matično podjetje	25.0	38.9	41.7			
KAZALEC SPODBUDE²						
	0.366	0.431	0.431			
<p><i>Vir podatkov:</i> glej tabelo zgoraj. <i>Opombe:</i> ¹glej tabelo zgoraj; ²izračunan tako, da so odgovori »samo PTK« tehtani z 0.0, odgovori »večinoma PTK« z 0.33, odgovori »večinoma tuje matično podjetje« z 0.66, odgovori »samo tuje matično podjetje« pa so tehtani z 1.0. Nižji, ko je kazalec, več sprememb je na posameznem področju uvedlo PTK.</p>						